

**АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ПІВДЕННО-ЗАХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ
ВІДДІЛЕННЯ
АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ**

**РІШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

30 грудня 2024 року

Хмельницький

№ 72/93-р/к

Справа № 128-26.13/104-21/72/04-21

Про закриття провадження у справі

Адміністративна колегія Південно-західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 128-26.13/104-21/72/04-21 розпочатої за ознаками вчинення товариством з обмеженою відповідальністю «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» (далі - ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ») порушення, що передбачене пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольними (домінуючим) становищем на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення, в територіальних межах Вінницької області, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умови існування значної конкуренції на ринку, та подання Відділу досліджень і розслідувань в Вінницькій області Південно-західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 19.12.2024 № 72-03/318-п з попередніми висновками у зазначеній справі,

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРЕДМЕТ СПРАВИ

(1) Предметом справи № 128-26.13/104-21/72/04-21 є встановлення економічно необґрунтованих (завищених) цін на природний газ для потреб населення, що містить ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольними (домінуючим) становищем на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в територіальних межах Вінницької області, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умови існування значної конкуренції на ринку.

2. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

(2) На виконання доручення Антимонопольного комітету України від 11.01.2021 № 13-01/9 (вх. № 72-01/9К від 13.01.2021) Південно-західним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі - Відділення) проведено дослідження щодо дотриманням вимог законодавства про захист економічної

конкуренції органами місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання, які здійснюють діяльність на регіональних ринках з постачання та розподілу природного газу.

- (3) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 26.01.2021 №72/05-рп/к розпочато розгляд справи № 72/04-21 за ознаками вчинення ТОВ «Вінницягаз Збут» (21036, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 23; ідентифікаційний код юридичної особи - 39593306) порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольними (домінуючим) становищем на ринку постачання природного газу для потреб населення в територіальних межах Вінницької області, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умови існування значної конкуренції на ринку.
- (4) Листом від 27.01.2021 № 72-02/440 розпорядження про початок розгляду справи надіслано ТОВ «Вінницягаз Збут».
- (5) Відділенням під час виконання доручення Голови Антимонопольного комітету України від 11.01.2021 №13-01/9, була направлена ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» вимога про надання інформації від 16.01.2021 №72-02/274.
- (6) Листом від 26.01.2021 № 217007.2-СК-295-0121 ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» (вх. №72-01/235 від 27.01.2021) надало Відділенню інформацію на вимогу.
- (7) Відділенням була направлена ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» вимога про надання інформації від 21.01.2021 №72-02/359.
- (8) Листом від 27.01.2021 № 214007.2-СК-322-0121 (вх. №72-01/236 від 27.01.2021) ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» звернулося з клопотанням про подовження строку для надання інформації.
- (9) Відділенням листом від 29.01.2021 №72-02/459 строк надання інформації подовжено.
- (10) Листом від 10.02.2021 № 217007.2-Лв-563-0221 (вх. №72-01/387 від 10.02.2021) ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» надало Відділенню інформацію на вимогу.
- (11) Відділенням в ході розгляду справи №72/04-21 ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» направлено вимогу про надання інформації від 15.02.2021 № 72-02/831.
- (12) Листом від 24.02.2021 № 217007.2-СК-828-0221 (вх. №72-01/608 від 01.03.2021) ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» звернулося з клопотанням про подовження строку для надання інформації.
- (13) Відділенням листом від 02.03.2021 №72-02/1082 строк надання інформації подовжено.
- (14) Листом від 26.03.2021 № 217007.2-СК- 1497-0321 (вх. №72-01/939 від 26.03.2021) ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» надало Відділенню інформацію на вимогу.
- (15) На виконання доручення Антимонопольного комітету України від 24.05.2021 №13-01/507 Відділення листом від 28.05.2021 №72-02/2279 направило матеріали справи №72/04-21, розпочатої за ознаками вчинення ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» порушення законодавства про захист економічної конкуренції до Антимонопольного комітету України. Антимонопольний комітет України прийняв справу до провадження та присвоїв їй номер №128-26.13/104-21/72/04-21 відповідно до номенклатури справ.
- (16) Антимонопольний комітет України в ході розгляду справи №128-26.13/104-21/72/04-21 направив вимогу про надання інформації до ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЙЕ ЕНЕРГІЯ» від 23.07.2021 №128-26.13/01-11048.
- (17) Листом від 13.08.2021 №67-Сл-602-3564 (вх. АМКУ від 16.08.2021 № 8-01/11475) ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЙЕ ЕНЕРГІЯ» надало відповідь на вимогу.
- (18) Антимонопольний комітет України в ході розгляду справи №128-26.13/104-21/72/04-21 направив вимогу про надання інформації до ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ХІМ - ТРЕЙД» від 23.07.2021 №128-26.13/01-11049.

- (19) Листами від 16.08.2021 №16/08-2 (вх. АМКУ від 17.08.2021 № 8-01/1215-кі), від 20.08.2021 №20/08-5 (вх. АМКУ від 25.08.2021 №8-01/1254-кі) ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ХІМ - ТРЕЙД» надало відповідь на вимогу.
- (20) Антимонопольний комітет України в ході розгляду справи 128-26.13/104-21/72/04-21 направив вимогу про надання інформації до ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ФОР'ЯРД» від 23.07.2021 №128-29/01-11065.
- (21) Листом від 13.08.2021 №228-1308/229 (вх. АМКУ від 16.08.2021 №8-01/11523) ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ФОР'ЯРД» надало відповідь на вимогу.
- (22) Антимонопольний комітет України в ході розгляду справи №128-26.13/104-21/72/04-21 направив вимогу про надання інформації до ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «СОЛАРГО ТРЕЙД» від 23.07.2021 №128-29/01-11066.
- (23) Листом від 12.08.2021 №20210812-01 (вх. АМКУ від 13.08.2021 №8-01/11379) ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «СОЛАРГО ТРЕЙД» надало відповідь на вимогу.
- (24) Антимонопольний комітет України в ході розгляду справи № 128-26.13/104-21/72/04-21 направив вимогу про надання інформації до ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ГАЗОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ «НАФТОГАЗ ТРЕЙДІНГ» від 09.09.2021 №128-29/06-13219.
- (25) Листом від 04.10.2021 №125/01-2076 (вх. АМКУ від 05.10.2021 №8-01/1491-кі) ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ГАЗОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ «НАФТОГАЗ ТРЕЙДІНГ» надало відповідь на вимогу.
- (26) Антимонопольний комітет України в ході розгляду справи №128-26.13/104-21/72/04-21 направив вимогу про надання інформації до ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ХІМ – ТРЕЙД ЮА» від 15.02.2023 №128-26.13/01-4060е.
- (27) Листом від 10.03.2023 №10/03-1 (вх. АМКУ від 14.03.2023 №8-01/314-кі) ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ГАЗОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ «ХІМ – ТРЕЙД ЮА» надало відповідь на вимогу.
- (28) Дорученням Антимонопольного комітету України від 12.09.2024 №13-01/825 (вх. Відділення від 13.09.2024 №72-01/426к) Відділення уповноважено, зокрема, розглянути справу № 128-26.13/104-21/72/04-21 (далі по тексту справи №72/04-21 та № 128-26.13/104-21/72/04-21 – Справа) про порушення ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку з постачання природного газу для потреб населення.
- (29) Відділенням в ході розгляду Справи акціонерному товариству «Вінницягаз» було направлено вимогу про надання інформації від 05.12.2024 № 72-02/3225е.
- (30) АТ «Вінницягаз» листом від 12.12.2024 № 21001-Сл-2092-1224 (вх. № 72-01/3117 від 12.12.2024) надало Відділенню відповідну інформацію.
- (31) Листом від 19.12.2024 №72-02/3337е копію подання з попередніми висновками у справі №128-26.13/104-21/72/04-21 надіслано Відповідачу.
- (32) Листом від 19.12.2024 №72-02/3338е запрошення на засідання адміністративної колегії Відділення надіслане Відповідачу.

3. ВІДПОВІДАЧ

- (33) Відповідачем у Справі є ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» (21036, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 23; ідентифікаційний код юридичної особи - 39593306), яке здійснює надання послуг з постачання природного газу.

- (34) Як вбачається із відомостей, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань (далі - ЄДР), дата державної реєстрації 21.01.2015, номер запису 11741020000012934.
- (35) Згідно з відомостями ЄДР видами діяльності Товариства є:
- 35.23 Торгівля газом через місцеві (локальні) трубопроводи (основний);
- 35.14 Торгівля електроенергією.
- (36) ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» відповідно до постанови НКРЕКП від 21.05.2015 №1588 отримало ліцензію на постачання природного газу, газу (метану) вугільних родовищ за регульованим тарифом на території на території Вінницької області (крім сіл Якушинці та Зарванці Вінницького району, смт Кирнасівка, сіл Нестерварка, Федьківка, Клебань, Тиманівка, Дранка, Одая, хутора Марково Тульчинського району, сіл Моївка, Пилипи-Борівські, Калинка Томашпільського району, села Сокіл, хутора Грабовець Чернівецького району, смт Браїлів, сіл Сьомаки, Людавка, Біликівці, Тартак, Новоселиця, Кирилівці, Дубова, Кармалюкове, Почапінці, Зоринці, Слобода Почапинецька, Василівка, Лисогорка Жмеринського району, села Махаринці Козятинського району, сіл Бухни, Морозівка Погребищанського району) та м. Гайворон Кіровоградської області з терміном дії з 01.07.2015 по 30.06.2020.
- (37) Постановою НКРЕКП від 01.09.2015 № 2247 «Про переоформлення ліцензій на постачання природного газу, газу (метану) вугільних родовищ за регульованим тарифом, виданих ТОВ «ДНПРОПЕТРОВСЬКГАЗ ЗБУТ», ТОВ «ЗАКАРПАТГАЗ ЗБУТ», ТОВ «ВОЛИНЬГАЗ ЗБУТ», ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ», ТОВ «ХМЕЛЬНИЦЬКГАЗ ЗБУТ», ТОВ «СУМИГАЗ ЗБУТ» та ТОВ «ЗАПОРІЖГАЗ ЗБУТ»» ліцензію ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» на право провадження господарської діяльності з постачання природного газу, газу (метану) вугільних родовищ за регульованим тарифом переоформлено на безстрокову.
- (38) Постановою НКРЕКП від 11.05.2017 № 631 вищезазначену ліцензію було анульовано, а постановою від 11.05.2017 №633 «Про видачу ліцензій з постачання природного газу ДП «ГАЗПОСТАЧ» ПАТ «ТЕРНОПІЛЬМІСЬКГАЗ», ДП «ШЕПЕТІВКАГАЗ» ПАТ «ШЕПЕТІВКАГАЗ», ТОВ «СУМИГАЗ ЗБУТ», ТОВ «ХАРКІВГАЗ ЗБУТ», ТОВ «ХЕРСОНРЕГІОНГАЗ», ТОВ «ХМЕЛЬНИЦЬКГАЗ ЗБУТ», ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ», ДП «МОЛТЕКС НАФТА І ГАЗ» КОМПАНІЇ «МОЛТЕКС БІЗНЕС», ФОП КОСТЮКУ В.М., ТОВ «АВЕРС ПЛЮС ЛТД», ТОВ «ЕВЕРЕСТ ЕНЕРГОПОСТАЧ», ТОВ «ОБЛГАЗПОСТАЧ», ТОВ «РЗ ЕНЕРДЖИ», ТОВ «УКРФІНГАЗ», ТОВ «ГАЗЕНЕРГОПРОЕКТ», ТОВ «СІРІУС-1», ТОВ «ІНОЛ ЕНЕРДЖІ», ТОВ «УКРАЇНСЬКА ГАЗОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ», ТОВ «УКРЕНЕРГОЕКСПОРТ», ТОВ «ВОЛИНЬГАЗ ЗБУТ», ТОВ «ГК РЕСУРС-ПАРТНЕР», ТОВ «ГАЗОВІ РЕСУРСИ», ТОВ «ВЕСТА» та ТОВ «АЙРОН ГОЛД»» ТОВ «СУМИГАЗ ЗБУТ», Товариству було видано ліцензію на право провадження господарської діяльності з постачання природного газу на території України.
- (39) Отже, ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» здійснює господарську діяльність та є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

4. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (40) Відносини, які виникають між постачальниками та споживачами природного газу, з урахуванням їх взаємовідносин з операторами газорозподільної системи (далі – Оператор ГРМ), зокрема, регулюються:
- Законом України «Про ринок природного газу» (у редакції чинній на момент виникнення правовідносин);
- Правилами постачання природного газу, затвердженими постановою НКРЕКП, від 30.09.2015 №2496 та зареєстрованими у Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за

№1382/27827 (у редакції чинній на момент виникнення правовідносин) (далі – Правила постачання природного газу);

- Кодексом газотранспортної системи, затвердженим постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2493 та зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за №1378/27823 (у редакції чинній на момент виникнення правовідносин) (далі – Кодекс ГТС);

- Кодексом газорозподільних систем, затвердженим постановою НКРЕКП від 30.09.2015 №2494 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за №1379/27824 (у редакції, чинній на момент виникнення правовідносин) (далі – Кодекс газорозподільних систем, Кодекс ГРМ);

- Типовим договором розподілу природного газу, затвердженим постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2498, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за №1384/27829 (у редакції чинній на момент виникнення правовідносин) (далі – Типовий договір розподілу природного газу);

- Типовим договором постачання природного газу побутовим споживачам, затвердженим постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2500, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за №1386/27831 (у редакції чинній на момент виникнення правовідносин) (далі – Типовий договір постачання природного газу побутовим споживачам);

- Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 19.10.2018 №867 (далі - Положення № 867).

- (41) Правові засади функціонування ринку природного газу України, заснованого на принципах вільної конкуренції, належного захисту прав споживачів та безпеки постачання природного газу, визначаються Законом України «Про ринок природного газу» (далі- Закон).
- (42) Відповідно до Закону ринок природного газу охоплює сукупність правовідносин, що виникають у процесі купівлі-продажу, постачання природного газу, а також надання послуг з його транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору), послуг установки LNG.
- (43) Природний газ, нафтовий (попутний) газ, газ (метан) вугільних родовищ та газ сланцевих товщ, газ колекторів щільних порід, газ центрально-басейнового типу (далі - природний газ) - суміш вуглеводнів та неуглеводневих компонентів, що перебуває у газоподібному стані за стандартних умов (тиск - 760 міліметрів ртутного стовпчика і температура - 20 градусів за Цельсієм) і є товарною продукцією (стаття 1 Закону).
- (44) Природний газ використовується як товар, призначений для кінцевого споживання (для задоволення побутових потреб населення: приготування їжі, підігріву води та опалення приміщень, а також у стисненому вигляді для заправлення автотранспортних засобів на автомобільних газонаповнювальних компресорних станціях), і в якості сировини (у хімічній промисловості, зокрема при виробництві мінеральних добрив, а також при виробництві теплової енергії).
- (45) Незалежно від напрямів його використання, природний газ як товар надходить на ринок України внаслідок пропозиції оптових продавців (вітчизняні газовидобувні підприємства, імпортери або власники ресурсу природного газу, які зберігають його в підземних газосховищах).
- (46) Згідно з часиною другою статті 12 Закону постачання природного газу здійснюється за цінами, що вільно встановлюються між постачальником та споживачем, крім випадків, передбачених цим законом.
- (47) Відповідно до умов Типового договору постачання природного газу побутовим споживачам та Правил постачання природного газу постачальник зобов'язується публікувати на сайті (і в передбачених законодавством випадках у засобах масової

інформації) детальну інформацію про зміну ціни на природний газ за п'ять днів до введення її у дію.

- (48) Крім того, Правилами постачання природного газу передбачено, що зміна ціни на природний газ може здійснюватися виключно з «першого» числа місяця.
- (49) Отже, якщо постачальник має намір змінити ціну на газ за договором постачання з побутовим споживачем, він зобов'язаний повідомити про це споживача не пізніше як за п'ять днів до початку відповідного місяця постачання, коли така нова ціна буде введена в дію.
- (50) Відсутність у побутових споживачів інформації щодо зміни розміру цін на природний газ до введення їх в дію може обмежити можливість вибору побутовими споживачами того чи іншого постачальника природного газу, зокрема, за ціновим критерієм, та, як наслідок, призвести до спотворення конкуренції на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в територіальних межах Вінницької області та ущемлення інтересів побутових споживачів.

5. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА

- (51) Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України від 01.04.2002 № 317/6605 (далі – Методика), Відділенням здійснено дослідження становища ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в територіальних межах Вінницької області, з урахуванням пункту 2.2 Методики та відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за результатами якого встановлено наступне.

5.1 Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (52) Відповідно до пункту 3.1. Методики, об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.
- (53) Тобто, об'єктом для визначення монопольного (домінуючого) становища є:
 - ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ», яке у період з 01.08.2020 по 31.12.2020 надавало послуги з постачання природного газу для потреб населення в територіальних межах Вінницької області;
 - послуги з постачання природного газу для потреб населення в територіальних межах Вінницької області.
- (54) Інша господарська діяльність Товариства, крім надання вказаних послуг, не є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища.

5.2 Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання.

- (55) У відповідності до пункту 4.1 Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

- (56) У відповідності до пункту 4.2 Методики визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
- (57) З метою встановлення товарних меж ринку, цільовим товаром щодо визначення ринкового становища ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» визначено природний газ.
- (58) Природний газ є стандартизованим товаром, який за своїми споживчими та фізико-хімічними показниками не має товарів-замінників.
- (59) Якість та інші фізико-хімічні характеристики природного газу, який постачається, повинні відповідати вимогам ДСТУ 5542-87 «Гази горючі природні для промислового і комунально-побутового призначення. Технічні умови» (втратив чинність з 01.01.2022), коду ДК 021:2015 за Єдиним закупівельним словником 09120000-6 – газове паливо; 09123000-7 – природний газ, положенням Кодексу газотранспортної системи, Кодексу газорозподільних систем.
- (60) Параметри природного газу повинні відповідати параметрам основного потоку в газотранспортній системі України. За розрахункову одиницю поданого природного газу приймається один кубічний метр природного газу, приведений до стандартних умов.
- (61) При цьому, споживачі, зокрема побутові споживачі, з огляду на технологічні особливості процесу надання послуг з постачання природного газу, пов'язані з особливостями споживання цього товару як газового палива, не можуть легко перейти від споживання одного виду палива та інше (електроенергія або альтернативні види палива), оскільки це вимагає значних капіталовкладень та значного періоду часу.
- (62) Жоден інший товар за ознаками взаємозамінності, визначеними Методикою, не може замінити природний газ для задоволення потреб населення - побутових споживачів.
- (63) Для визначення відповідного ринку та оцінки ринкових позицій суб'єктів господарювання, крім аналізу об'єктивних характеристик відповідного товару, також проаналізовано структуру пропозиції та попиту, а також умови обороту природного газу на ринку газу.
- (64) У результаті проведеного аналізу з'ясовано, що на стадії руху природного газу від видобувних компаній та суб'єктів господарювання, які здійснюють імпорт природного газу, їх пропозиція зустрічається з попитом оптових продавців або постачальників, які в подальшому реалізують цей газ споживачам.
- (65) Тобто, товаром (послугами), щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище, є природний газ.

5.3 Перелік основних покупців (споживачів, користувачів).

- (66) Пунктом 1.3 Методики визначено, що *споживач* - юридична чи фізична особа, яка здійснює діяльність з придбання та використання товарів, послуг, робіт на відповідному товарному (товарних) ринку (ринках).
- (67) Відповідно до глави 1 розділу I Кодексу ГРМ *споживач природного газу (споживач)* - фізична особа, фізична особа – підприємець або юридична особа, об'єкти якої в установленому порядку підключені до/через газорозподільної мережі Оператора ГРМ, яка отримує природний газ на підставі договору постачання природного газу з метою використання для власних потреб, зокрема в якості сировини, а не для перепродажу.
- (68) *Побутовий споживач* – споживач, що є фізичною особою та придбаває природний газ з метою використання для власних побутових потреб, у тому числі для приготування їжі, підігріву води та опалення своїх житлових приміщень, що не включає професійну та комерційну діяльність.
- (69) Отже, споживачами послуг з постачання природного газу для потреб населення в територіальних межах Вінницької області є фізичні особи, які придбають природний газ з метою використання для власних побутових потреб, тобто побутові споживачі.

5.4 Визначення товарних меж ринку.

- (70) У відповідності до пунктів 5.1 – 5.3 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (71) Пунктом 1.3 Методики визначено, що *ринком товару (товарний ринок)* – сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.
- (72) Відповідно до статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» *ринком природного газу* – сукупність правовідносин, що виникають у процесі купівлі-продажу, постачання природного газу, а також надання послуг з його транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору), послуг установки LNG.
- (73) Відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» *постачання природного газу* – господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і полягає в реалізації природного газу безпосередньо споживачам на підставі укладених з ними договорів.
- (74) *Постачальник природного газу* - суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із постачання природного газу (стаття 1 Закону).
- (75) Згідно із розділом III Правил постачання природного газу підставами для постачання природного газу побутовому споживачу, зокрема, є:
- наявність у побутового споживача договору розподілу природного газу, укладеного з Оператором ГРМ, до газорозподільної системи якого підключений об'єкт споживача, та присвоєння споживачу Оператором ГРМ персонального ЕІС-коду як суб'єкту ринку природного газу;
 - наявність у побутового споживача укладеного з постачальником договору постачання природного газу побутовим споживачам та дотримання його умов;
 - включення споживача до Реєстру споживачів постачальника у відповідному розрахунковому періоді.
- (76) Згідно з частиною першою статті 12 Закону постачання природного газу здійснюється відповідно до договору, за яким постачальник зобов'язується поставити споживачеві природний газ належної якості та кількості у порядку, передбаченому договором, а споживач зобов'язується оплатити вартість прийнятого природного газу в розмірі, строки та порядку, передбачених договором. Якість та інші фізико-хімічні характеристики природного газу визначаються згідно із нормативно-правовими актами.
- (77) Постачання природного газу побутовим споживачам здійснюється на підставі типового договору, що затверджується Регулятором та оприлюднюється в установленому порядку.
- (78) Типовий договір постачання природного газу побутовим споживачам є публічним і є договором приєднання, що укладається з урахуванням вимог статей 633, 634, 641, 642 Цивільного кодексу України на невизначений строк шляхом приєднання Споживача до умов цього договору.
- (79) Відповідно до умов Типового договору постачання природного газу побутовим споживачам постачальник зобов'язаний обчислювати і виставляти рахунки споживачу за поставлений природний газ відповідно до вимог, передбачених цим договором.
- (80) Враховуючи наведене, товарними межами ринку у Справі є послуги з постачання природного газу для потреб населення.

5.5 Визначення територіальних (географічних) меж ринку

- (81) Відповідно до пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за

- межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (82) При остаточному визначенні територіальних (географічних) меж ринку визначальною є менша здатність до переміщення або попиту, або пропозиції.
- (83) Згідно із пунктом 1.3 Методики територіальними межами ринку є територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої споживач може задовольнити свій попит на певний товар, і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.
- (84) Відповідно до Правил постачання природного газу побутовий споживач має право на вільний вибір постачальника та безоплатну зміну постачальника.
- (85) Однак, підпунктом 3 пункту 3 Положення №867, що діє з 01.11.2018 було покладено до 01.08.2020 спеціальні обов'язки на постачальників природного газу, які придбали природний газ у НАК «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ» відповідно до цього положення, - постачати такий природний газ побутовим споживачам, релігійним організаціям (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності).
- (86) При цьому, постачальники зі спецобов'язками здійснювали діяльність з постачання природного газу побутовим споживачам у межах території провадження діяльності з розподілу природного газу відповідних суб'єктів господарювання, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації операторів газорозподільних систем, з якими відповідні постачальники зі спецобов'язками пов'язані відносинами контролю у значенні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».
- (87) Засновником ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» у період з 21.01.2015 до 28.04.2021 було АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «ВІННИЦЯГАЗ» (ідентифікаційний код юридичної особи - [REDACTED]; місцезнаходження: [REDACTED]) (далі – АТ «ВІННИЦЯГАЗ»), яке надає послуги з розподілу природного газу в межах території своєї ліцензійної діяльності.
- (88) Відповідно до ліцензії, виданої постановою НКРЕКП «Про видачу ліцензії на розподіл природного газу ПАТ «ВІННИЦЯГАЗ» від 19.06.2017 №811 (зі змінами, внесеними постановами НКРЕКП від 11.06.2019 №1025 та від 07.10.2020 № 1842 «Про внесення змін до постанови НКРЕКП від 19.06.2017 №811), АТ «ВІННИЦЯГАЗ» надає послуги розподілу природного газу в межах території Вінницької області (крім сіл Якушенці і Зарванці Вінницького району, смт Кирнасівка, сіл Одая, Нестерварка, Федьківка, Дранка, Тиманівка, Клебань, Копіївка, хутір Марково Тульчинського району, сіл Пилипи-Борівські, Калинка Томашпільського району, сіл Сокіл, Моївка, Борівка, хутір Грабовець Чернівецького району, села Махаринці Козятинського району, сіл Бухни, Морозівка Погребищенського району), а також території м. Гайворон Кіровоградської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «ВІННИЦЯГАЗ».
- (89) З 01.08.2020 закінчився строк дії покладання (виконання) спеціальних обов'язків на ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» згідно з Положенням № 867, проте статус постачальника зі спеціальними обов'язками Товариство утратило лише з 21.08.2020 – з дня набрання чинності постанови Кабінету Міністрів України від 19.08.2020 № 740 «Про внесення змін до Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу».
- (90) Відповідно до інформації, наданої Товариством листом від 26.03.2021 № 217007.2-СК-1497-0321 (вх. №72-01/939 від 26.03.2021), ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» не створювалися та не функціонували такі структурні підрозділи як «Центр обслуговування клієнтів» (ЦОК). При цьому Товариство повідомило про наявність укладеного ним з ТОВАРИСТВОМ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

«104.ЮА» договору про надання послуг від 31.08.2020 №38А360-167-20/38А-217-816-20, предметом якого, зокрема, було надання послуг з організації прийому клієнтів ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» у центрах обслуговування клієнтів.

- (91) Крім того ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» надало перелік наявних адрес центрів обслуговування клієнтів, за якими здійснювалося обслуговування споживачів Товариства у період з серпня 2020 року по січень 2021 року, зокрема, обслуговування споживачів здійснювалося у м. Вінниця, м. Тульчин, смт. Тростянець, м. Ладижин, смт. Томашпіль, м. Немирів, смт. Бершадь, м. Жмеринка, м. Бар, м. Могилів-Подільський, м. Шаргород, м. Хмільник, м. Гайсин, м. Іллінці, м. Липовець, м. Погребище, смт. Теплик, смт. Оратів, м. Козятин, смт. Літин, м. Калинівка, м. Гнівань, смт. Тиврів.
- (92) Враховуючи вищезазначене, територіальними (географічними) межами ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення є територія Вінницької області.

5.6 Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку.

- (93) У відповідності до пункту 7.1 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (94) Протягом серпня – грудня 2020 року на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення відбулися зміни у нормативно-правовому регулюванні діяльності постачальників природного газу, зокрема у зв'язку з втратою чинності Положення №867.
- (95) Починаючи з серпня 2020 року відсутній обов'язок постачати природний газ побутовим споживачам. Відтак ринок постачання природного газу в період серпня 2020 року – грудня 2020 року є потенційно конкурентним, що надає можливість споживачам природного газу обирати між кількома постачальниками, у тому числі за ціновим критерієм.
- (96) У період з 01.08.2020 по 30.09.2020 планова ціна на природний газ для населення встановлювалася постачальниками природного газу за формулою, що зазначена у Положенні про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 19.10.2018 №867, тобто за ціною, яка формувалася за принципом, що діяв під час виконання спеціальних обов'язків, а саме включала – вартість природного газу, витрати на послуги транспортування природного газу (доступ до потужності) та торговельну надбавку (націнку), що не перевищує 2,5 % ціни природного газу.
- (97) Плановий розрахунок у період з 01.08.2020 по 30.09.2020 за таким принципом здійснювався у зв'язку з тим, що 01.08.2020 закінчився строк дії покладення (виконання) спеціальних обов'язків постачальниками природного газу згідно Положення № 867, проте статус постачальника зі спеціальними обов'язками постачальники природного газу втратили лише з моменту набрання чинності постанови Кабінету Міністрів України від 19.08.2020 № 740, а саме з 21.08.2020.
- (98) Згідно з положеннями абзацу 3 пункту 34 Розділу 3 Правил постачання природного газу, затверджених постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2496, зміна ціни на природний газ може здійснюватися виключно з 01 числа місяця. У зв'язку з чим, постачальники природного газу у період 01.08.2020 по 30.09.2020 (включно) здійснювали постачання природного газу для потреб побутовим споживачам за ціною, яка формувалася за принципом, що діяв під час виконання спеціальних обов'язків.

- (99) У період з 01.10.2020 по 31.12.2020 постачальники природного газу здійснювали розрахунок цін на реалізацію природного газу для побутових споживачів за ціною, яка формувалася виходячи з вартості закупівлі природного газу у постачальника (оптового продавця), вартості потужності транспортування магістральними газопроводом, планових витрат на плановий місяць постачання та планової рентабельності до 10% від планових витрат в розрахунку на тисячу кубометрів (не враховуючи витрати на закупівлю та транспортування – тобто рентабельність від загальної вартості тисячі кубометрів – до 0,5%), з урахуванням кон'юнктури ринку та податків згідно з діючим законодавством.
- (100) При цьому, зазначені зміни в законодавстві, які впливали на підходи до ціноутворення Товариства, не вплинули на сукупність товарно-грошових відносин між ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» і споживачами, про що свідчить аналіз Відділенням частки суб'єкта господарювання на ринку постачання природного газу в територіальних межах Вінницької області, оскільки частка на ринку ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» з 01.08.2020 (на початок нормативно-правових змін) суттєво не змінилася до 31.12.2020.
- (101) Разом з тим, слід зазначити, що на початку 2021 року відбулися нові зміни у нормативно-правовому регулюванні, ціни для постачальників природного газу на умовах покладення спеціальних обов'язків знову змінилися і стали регульованими, що вплинуло на зменшення цін реалізації відповідними суб'єктами господарювання, у тому числі «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» з 9,895 грн за 1 м³ до 6,99 грн за 1 м³.
- (102) Отже, часовими межами даного ринку визначено період з 01.08.2020 по 31.12.2020, протягом якого відбулося суттєве підвищення цін, за якими Товариство надавало послуги з постачання природного газу для потреб населення в межах територіальних Вінницької області, при незмінній структурі ринку у цей період часу.

5.7. Розрахунок частки суб'єкта господарювання на ринку

- (103) Згідно з пунктом 8.1 Методики обсяг ринку, на якому визначається монопольне (домінуюче) становище, визначається як загальний обсяг надходження товару на ринок.
- (104) АТ «Вінницягаз» листом від 12.12.2024 № 21001-Сл-2092-1224 (вх. № 72-01/3117 від 12.12.2024) повідомило Відділення про кількість побутових споживачів, яким АТ «Вінницягаз» надавало послугу розподілу природного газу в територіальних межах Вінницької області:
- серпень 2020 року – [REDACTED];
 - вересень 2020 року – [REDACTED];
 - жовтень 2020 року – [REDACTED];
 - листопад 2020 року – [REDACTED];
 - грудень 2020 року – [REDACTED];
- (105) За даними ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» (лист від 26.03.2021 № 217007.2-СК- 1497-0321 (вх. №72-01/939 від 26.03.2021), кількість побутових споживачів, яким ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» надавало послуги з постачання природного газу для потреб населення в територіальних межах Вінницької області становить:
- серпень 2020 року – [REDACTED];
 - вересень 2020 року – [REDACTED];
 - жовтень 2020 року – [REDACTED];
 - листопад 2020 року – [REDACTED];
 - грудень 2020 року – [REDACTED];
- (106) Частка Товариства на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в територіальних межах Вінницької області становить:
- серпень 2020 року – 100 %;
 - вересень 2020 року – 100 %;
 - жовтень 2020 року – 100 %;

- листопад 2020 року – 99,9 %;

- грудень 2020 року – 99,8%;

- (107) Отже частка ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення по кількості споживачів у період з 01 серпня 2020 року по 31 грудня 2020 року в територіальних межах Вінницької області становила 99,94 %.

5.8 Бар'єри вступу на ринок

- (108) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (109) Пунктом 1.3 Методики визначено, що бар'єри вступу на ринок – обставини, які перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.
- (110) Відповідно до пункту 9.2 Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (111) Згідно із статтею 11 Закону, з метою забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу, на суб'єктів ринку природного газу у виключних випадках та на визначений строк можуть покладатися спеціальні обов'язки в обсязі та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України після консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства.
- (112) Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 19.10.2018 №867.
- (113) Відповідно до підпункту 1 пункту 3 Положення № 867 до 01.08.2020 на НАК «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ» було покладено, зокрема, такі спеціальні обов'язки:
- 1) продавати природний газ постачальникам природного газу для потреб побутових споживачів, релігійних організацій (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності) та державного підприємства України «Міжнародний дитячий центр «Артек» (далі – постачальники зі спецобов'язками) на умовах та у порядку, що визначені цим Положенням;
 - 2) постачати природний газ побутовим споживачам, релігійним організаціям (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності) та державному підприємству України «Міжнародний дитячий центр «Артек», постачання яким у відповідному періоді (місяці постачання) не здійснює інший постачальник (у тому числі інший постачальник із спеціальними обов'язками відповідно до цього Положення), на умовах та у порядку, що визначені цим Положенням;
 - 3) придбавати природний газ у господарських товариств, 100 % акцій (паїв, часток) яких належать державі або іншому господарському товариству, єдиним акціонером якого є держава (ПАТ «Укргазвидобування», акціонерне товариство «Державне акціонерне підприємство «Чорноморнафтогаз», для формування ресурсу природного газу для побутових споживачів, релігійних організацій (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності), державного

підприємства України «Міжнародний дитячий центр «Артек» на умовах та у порядку, що визначені Положенням.

- (114) При цьому, згідно із Положенням №867 постачальники зі спецобов'язками здійснювали діяльність з постачання природного газу побутовим споживачам у межах території провадження діяльності з розподілу природного газу відповідних суб'єктів господарювання – операторів газорозподільних систем, з якими відповідні постачальники зі спецобов'язками пов'язані відносинами контролю у значенні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».
- (115) Починаючи з 01.08.2020 у постачальників зі спецобов'язками відсутній обов'язок постачати природний газ побутовим споживачам, а у споживачів виникла можливість обирати постачальника, у тому числі й за ціновим критерієм.
- (116) Відповідно до інформації, оприлюдненої на офіційному вебсайті Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, ліцензіатами з постачання природного газу у досліджуваній період було більше 800 суб'єктів господарювання.
- (117) Відтак, ринок постачання природного газу для потреб населення в територіальних межах Вінницької області є потенційно конкурентним, що надає можливість споживачам природного газу обирати між кількома постачальниками, у тому числі за ціновим критерієм.
- (118) Зазначене мало б забезпечити функціонування ринку на конкурентних засадах, встановити рівні умови для усіх учасників ринку та зробити цей ринок прозорим і відкритим.
- (119) Разом з тим, за 5 місяців існування відкритого ринку надання послуг з постачання природного газу лише незначна частина населення змінила свого постачальника газу.
- (120) Бар'єрами для вступу потенційних конкурентів ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» на ринок послуг з постачання природного газу для потреб населення в територіальних межах Вінницької області є, зокрема:
- економічні обмеження, пов'язані з необхідністю залучення значних фінансових ресурсів для придбання відповідного обладнання для організації надання таких послуг;
 - адміністративні обмеження, пов'язані з необхідністю отримання ліцензії на постачання природного газу;
 - організаційні - незначний строк існування відкритого ринку внаслідок чого існує недостатня обізнаність споживачів про можливість зміни постачальника та наявні побоювання щодо застосування діючим постачальником або відповідним Оператором ГРМ певних санкцій та заходів впливу (нарахування неіснуючої заборгованості під час остаточних розрахунків, погрози відключення від газу тощо).
- (121) Відповідно до пункту 9.3 Методики наявність хоча б одного бар'єру вступу на ринок, що не може бути подоланий суб'єктом господарювання протягом 1-2 років унаслідок неможливості компенсації за цей час витрат, необхідних для вступу на ринок, розглядається як ознака того, що суб'єкт господарювання не є потенційним конкурентом.
- (122) Отже, існують певні бар'єри для вступу потенційних конкурентів Товариства на відповідний ринок.

5.9. Установлення монопольного (домінуючого) становища ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ»

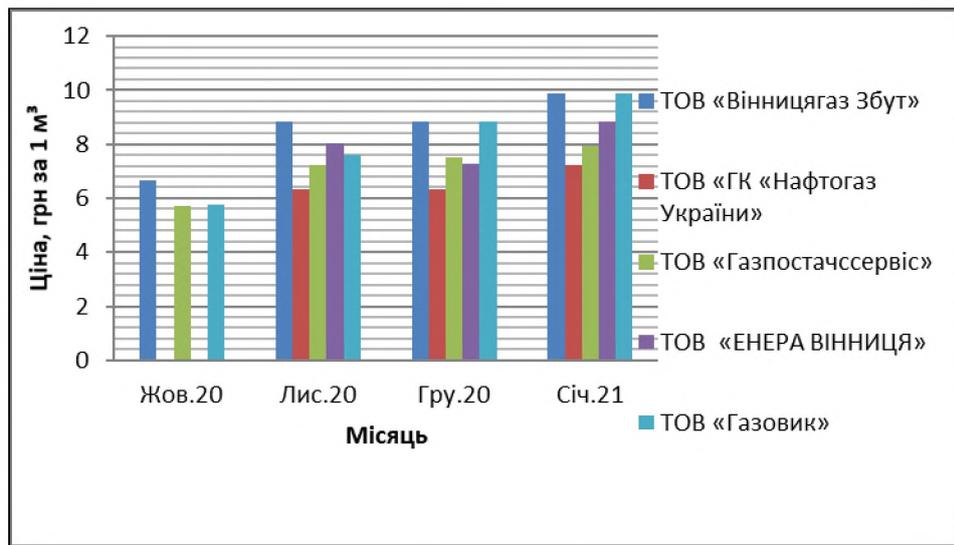
- (123) Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;
 - не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів,

наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.

- (124) Згідно з частиною другою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» монопольним (домінуючим) вважається становище суб'єкта господарювання, частка якого на ринку товару перевищує 35 відсотків, якщо він не доведе, що зазнає значної конкуренції.
- (125) Враховуючи вищенаведене, ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» у період з 01.08.2020 по 31.12.2020 займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в територіальних межах Вінницької області з часткою 99,94 % на цьому ринку.

6. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

- (126) Відділенням було проаналізовано інформацію про ціни на природний газ для потреб населення з веб-сайту Мінфін за посиланням <https://index.minfin.com.ua>.
- (127) Відділенням встановлено, що крім Товариства в територіальних межах Вінницької області діяльність з постачання природного газу та мають право здійснення даного виду діяльності відповідно до наявних ліцензій наступні суб'єкти господарювання:
- товариство з обмеженою відповідальністю «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України» ([REDACTED]; ідентифікаційний код юридичної особи [REDACTED]) (надалі – ТОВ «ГК «Нафтогаз України»);
 - товариство з обмеженою відповідальністю «Газпостачсервіс» ([REDACTED]) ідентифікаційний код юридичної особи [REDACTED]) (надалі – ТОВ «Газпостачсервіс»);
 - товариство з обмеженою відповідальністю «Газовик» ([REDACTED]); ідентифікаційний код юридичної особи - [REDACTED] (надалі – ТОВ «Газовик»);
 - товариство з обмеженою відповідальністю «ЕНЕРА ВІННИЦЯ» ([REDACTED]) ідентифікаційний код юридичної особи [REDACTED] (надалі – ТОВ «ЕНЕРА ВІННИЦЯ») (надалі разом – Постачальники).
- (128) З огляду на те, що вказані суб'єкти господарювання здійснюють постачання природного газу для потреб населення в межах території України, зокрема в Вінницькій області, ТОВ «Вінницягаз Збут» та Постачальники є конкурентами на відповідному ринку.
- (129) На діаграмі 1 та в таблиці 1 відображена динаміка цін Товариства та Постачальників на природний газ для потреб населення з жовтня 2020 року по січень 2021 року (ціна вказана у гривнях за 1 м³), а також вказана середньозважена ціна природного газу на ринку.
- (130) Середньозважена ціна газу місячного ресурсу розраховується шляхом ділення загальної вартості укладених на ТБ «Українська енергетична біржа» угод з урахуванням ПДВ щодо купівлі-продажу даного ресурсу на суму обсягів купівлі-продажу даного ресурсу за результатами укладених угод протягом усього періоду його продажу.
- (131) Інформація щодо середньозваженої ціни природного газу отримана з вебсайту Української енергетичної біржі за посиланням <https://www.ueex.com.ua>.

Динаміка цін на природний газ для потреб населення

Таблиця 1

	ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ»	ТОВ «ГК «Нафтогаз України»	ТОВ «Газпостачсервіс»	ТОВ «ЕНЕРА ВІННИЦЯ»	ТОВ «Газовик»	Середньозважена ціна на ринку
Жовтень 2020	6,68277	4,70	5,7000	-	5,7500	5,55596
Листопад 2020	8,85455	6,33	7,20900	8,04	7,59000	6,03992
Грудень 2020	8,85455	6,33	7,50	7,26	8,85	6,34448
Січень 2021	9,89573	7,22	7,93	8,82	9,90	7,86479

Детальна інформація щодо цін на природний газ для потреб населення

(132) За результатами проведеного аналізу динаміки цін на природний газ для потреб населення Відділенням встановлено, що у період з жовтня по листопад 2020 року пропозиції ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» на природний газ для потреб населення були значно вищими порівняно із цінами його конкурентів на ринку та у період з грудня 2020 року по січень 2021 пропозиції були майже рівні з конкурентом на цьому ж ринку – ТОВ «Газовик» (див. Діаграму 1 та Таблицю 1).

(133) Цінові пропозиції ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» на природний газ для потреб населення з жовтня 2020 року по січень 2021 року в середньому перевищували ціни його конкурентів на ринку:

- жовтень 2020 року - ТОВ «ГК «Нафтогаз України» на 1,98 грн за 1 м³ (42,1%); ТОВ «Газпостачсервіс» на 0,98 грн за 1 м³ (17,2%), ТОВ «Газовик» на 0,93 грн за 1 м³ (16,2%);

- листопад 2020 року - ТОВ «ГК «Нафтогаз України» на 2,52 грн за 1 м³ (39,8%), ТОВ «Газпостачсервіс» на 1,65 грн за 1 м³ (22,9%), ТОВ «ЕНЕРА ВІННИЦЯ» на 0,81 грн за 1 м³ (10,07%), ТОВ «Газовик» на 1,27 грн за 1 м³ (16,6%);

- грудень 2020 року - ТОВ «ГК «Нафтогаз України» на 2,52 грн за 1 м³ (39,8%), ТОВ «Газпостачсервіс» на 1,36 грн за 1 м³ (18,0%), ТОВ «ЕНЕРА ВІННИЦЯ» на 1,60 грн за 1 м³ (21,9%);

- січень 2021 року - ТОВ «ГК «Нафтогаз України» на 2,68 грн за 1 м³ (36,9%), ТОВ «Газпостачсервіс» на 1,97 грн за 1 м³ (24,7%), ТОВ «ЕНЕРА ВІННИЦЯ» на 1,08 грн за 1 м³ (12,1%).

- (134) Наведені обставини, а саме можливе встановлення економічно необґрунтованих (завищених) цін на природний газ для потреб населення, мають ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку надання послуг з постачання природного газу для потреб населення в територіальних межах Вінницької області, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умови існування значної конкуренції на цьому ринку.
- (135) У зв'язку з цим, розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 26.01.2021 № 72/05-рп/к було розпочато розгляд справи № 128-26.13/104-21/72/04-21 за ознаками вчинення ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в територіальних межах Вінницької області, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умови існування значної конкуренції на цьому ринку.
- (136) Під час розгляду Справи Відділенням встановлено наступне.
- (137) Основними складовими тарифів (цін) ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» на природний газ для потреб населення є ціна закупівлі природного газу, торгівельна надбавка (націнка) та тариф оператора газотранспортної системи на послуги транспортування природного газу (доступ до потужності).
- (138) Листом від 10.02.2021 № 217007.2-Лв-563-0221 (вх. № 72-01/387 від 10.02.2021) ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» повідомило Відділення про те, що для нього постачальником природного газу для потреб побутових споживачів у період з 01.08.2020 по 01.02.2021 було ТОВ «ЄГАЗ» (в подальшому перейменоване на ТОВ «ІЕ Енергія» (Таблиця 2).

Таблиця 2

	Серпень 2020	Вересень 2020	Жовтень 2020	Листопад 2020	Грудень 2020
Ціна закупки	4,23	5,20	6,29	8,53	8,53

- (139) Однією з основних складових тарифів (цін) ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» на природний газ для потреб населення є ціна закупівлі природного газу.
- (140) Відділенням встановлено, що з серпня 2020 року ціна реалізації природного газу для потреб населення у Товариства поступово зростала.
- (141) Ціна реалізації ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» природного газу для потреб населення у жовтні 2020 року порівняно із вереснем 2020 року зросла з 5,49 грн за 1 м³ до 6,68 грн за 1 м³, тобто на 1,19 грн за 1 м³ (21,7%).
- (142) Відділенням було проаналізовано та встановлено, що ціна закупівлі ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» природного газу для потреб населення у жовтні 2020 року порівняно із вереснем 2020 року зросла з 5,20 грн за 1 м³ до 6,29 грн за 1 м³, тобто на 1,09 грн за 1 м³ (20,9%).
- (143) Тобто, ціна закупівлі природного газу для потреб населення (за 1 м³) ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» зросла на 1,09 грн за 1 м³ (у відсотковому співвідношенні - на 20,9%), а ціна реалізації природного газу для потреб населення (за 1 м³) ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» зросла на 1,19 грн за 1 м³ (у відсотковому співвідношенні - на 21,7%).
- (144) Враховуючи наведене, різниця між показником зростання ціни (за 1 м³) реалізації природного газу для потреб населення та показником зростання ціни (за 1 м³) закупки

природного газу у жовтні 2020 року порівняно з вереснем 2020 року становила 0,10 грн за 1 м³.

- (145) Таким чином, підвищення ціни реалізації природного газу для потреб населення у жовтні 2020 року порівняно із вереснем 2020 року, а саме з 5,49 грн за 1 м³ до 6,68 грн за 1 м³, (тобто на 1,19 грн за 1 м³) було обумовлене тим, що ціна оптової закупівлі ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» природного газу для потреб населення у жовтні 2020 року порівняно із вереснем 2020 року зросла з 5,20 грн за 1 м³ до 6,29 грн за 1 м³, (тобто на 1,09 грн за 1 м³). Таким чином, ціна 5,49 грн за 1 м³ у вересні 2020 року існувала лише тому, що ринок постачання природного газу для потреб населення у вересні 2020 року був зрегульованим у відповідному періоді.
- (146) Відділенням встановлено, що значне зростання ціни ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» на природний газ для потреб населення відбулося у листопаді 2020 року.
- (147) Ціна реалізації ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» природного газу для потреб населення у листопаді 2020 року порівняно із жовтнем 2020 року зросла з 6,68 грн за 1 м³ до 8,85 грн за 1 м³ тобто на 2,17 грн за 1 м³ (32,4%).
- (148) Відділенням було проаналізовано та встановлено, що ціна закупівлі ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» природного газу для потреб населення у листопаді 2020 року порівняно із жовтнем 2020 року зросла з 6,29 грн за 1 м³ до 8,53 грн за 1 м³, тобто на 2,24 грн за 1 м³ (35,6%).
- (149) Тобто, ціна закупівлі природного газу для потреб населення (за 1 м³) ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» зросла на 2,24 грн за 1 м³ (у відсотковому співвідношенні - на 35,6%), а ціна реалізації природного газу для потреб населення (за 1 м³) ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» зросла на 2,17 грн за 1 м³ (у відсотковому співвідношенні - на 32,4%).
- (150) Враховуючи наведене, різниця між показником зростання ціни (за 1 м³) реалізації природного газу для потреб населення та показником зростання ціни (за 1 м³) закупки природного газу у листопаді 2020 року порівняно з жовтнем 2020 року становила 0,07 грн за 1 м³. При цьому, темп зростання ціни реалізації природного газу для потреб населення є нижчим за темп зростання ціни закупки природного газу для потреб населення.
- (151) Таким чином, підвищення ціни реалізації природного газу для потреб населення у листопаді 2020 року порівняно із жовтнем 2020 року, а саме з 6,68 грн за 1 м³ до 8,85 грн за 1 м³ (тобто на 2,17 грн за 1 м³) було обумовлене тим, що ціна закупівлі ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» природного газу для потреб населення у листопаді 2020 року порівняно із жовтнем 2020 року зросла з 6,29 грн за 1 м³ до 8,53 грн за 1 м³ (тобто на 2,24 грн за 1 м³).
- (152) Ціна реалізації та закупівлі ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» природного газу для потреб населення у грудні 2020 року порівняно із листопадом 2020 року не змінилась та становила ціна закупівлі - 8,53 грн за 1 м³, ціна реалізації - 8,85 грн за 1 м³.
- (153) Додатково необхідно зазначити, що внаслідок законодавчих змін ринок постачання природного газу в період серпня 2020 року – грудня 2020 року був потенційно конкурентним, оскільки споживачі природного газу могли обирати між кількома постачальниками, у тому числі за ціновим критерієм.
- (154) У період серпня – грудня 2020 року постачальники природного газу здійснювали розрахунок цін на реалізацію природного газу для побутових споживачів за ціною, яка формувалася за принципом: вартість закупівлі природного газу у постачальника (оптового продавця), вартість потужності транспортування магістральними газопроводами, планових витрат на плановий місяць постачання та планова рентабельність до 10 % від планових витрат в розрахунку на тисячу кубометрів (не враховуючи витрати на закупівлю та транспортування – тобто рентабельність від загальної вартості тисячі кубометрів – до 0,5 %), з урахуванням кон'юнктури ринку та податків згідно діючого законодавства.

- (155) При цьому, дії ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ», які полягали у підвищенні в листопаді 2020 року ціни на природний газ для потреб населення, були б можливими і за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (156) Відділенням здійснено аналіз цін реалізації природного газу оптових продавців на оптовому ринку реалізації природного газу, який є конкурентним, у досліджуваний період.
- (157) Відповідно до статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» оптовий продавець - суб'єкт господарювання, який реалізує природний газ оптовому покупцю або постачальнику на підставі договору купівлі-продажу.
- (158) Листом від 13.08.2021 № 228-1308/229 (вх. Комітету від 16.08.2021 № 8-01/11523) ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ФОР'ЯРД» (далі – ТОВ «ФОР'ЯРД»), яке є оптовим продавцем природного газу, повідомило, що середньозважена ціна по якій ТОВ «ФОР'ЯРД» здійснювало реалізацію природного газу на оптовому ринку природного газу покупцю становила:
- у вересні 2020 року ██████ грн за 1 тис м³ без ПДВ (з ПДВ ██████ грн за 1 тис м³), тобто ціна 1 м³ природного газу становила ██████ грн з ПДВ тоді як ціна реалізації ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» природного газу для потреб населення у вересні 2020 року становила 5,49 грн за 1 м³.
 - у жовтні 2020 року становила ██████ грн за 1 тис м³ без ПДВ (з ПДВ ██████ грн за 1 тис м³), тобто ціна 1 м³ природного газу становила ██████ грн з ПДВ тоді як ціна реалізації ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» природного газу для потреб населення у жовтні 2020 року становила 6,68 грн за 1 м³.
 - у листопаді 2020 року становила ██████ грн за 1 тис м³ без ПДВ (з ПДВ ██████ грн за 1 тис м³), тобто ціна 1 м³ природного газу становила ██████ грн з ПДВ тоді як ціна реалізації ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» природного газу для потреб населення у листопаді 2020 року становила 8,85 грн за 1 м³.
- (159) Таким чином, ціни реалізації природного газу побутовим споживачам ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» відповідали цінам реалізації природного газу оптових продавців, які здійснюють реалізацію природного газу на оптовому ринку, який в свою чергу був конкурентним, а в деяких випадках навіть були меншими за ціну реалізації природного газу оптових продавців.
- (160) Необхідно зауважити, що ціна реалізації природного газу на оптовому ринку не залежить від мети придбання та категорій споживачів, яким буде здійснюватися постачання природного газу в майбутньому після купівлі природного газу.
- (161) При цьому, слід зазначити, що Кабінет Міністрів України постановою від 18.01.2021 № 25 установив з 01.02.2021 на період дії карантину, але не довше ніж до 31.03.2021, граничну ціну на природний газ за договорами постачання між побутовими споживачами та постачальниками, у тому числі постачальником «останньої надії», на рівні 6,99 грн за 1 м³ (з урахуванням податку на додану вартість та плати за транспортування магістральними газопроводами до внутрішніх точок виходу з газотранспортної системи).
- (162) Також необхідно зазначити, що ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» було змінено ціну на природний газ для потреб населення у січні 2021 року з 9,90 грн за 1 м³ на 6,99 грн за 1 м³. Тобто, ціна зменшилась на 2,91 грн за 1 м³, що є на 29,4 % менше від початкової ціни.
- (163) Частиною першої статті 6 Господарського кодексу України передбачено, що загальними принципами господарювання, зокрема, є свобода підприємницької діяльності у межах, визначених законом тобто суб'єкти господарювання, що здійснюють свою діяльність на території України мають право на вільний вибір контрагентів.
- (164) При цьому, Відділенням встановлено, що ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» зверталось до АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ

«НАФТОГАЗ УКРАЇНИ», АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «УКРГАЗВИДОБУВАННЯ», ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ГАЗОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ «НАФТОГАЗ ТРЕЙДІНГ», з проханням розглянути можливість укласти договори купівлі-продажу природного газу з метою його подальшого постачання побутовим споживачам, проте жоден із зазначених суб'єктів господарювання не підтвердив можливість поставок необхідних обсягів газу за прийнятною ціною.

- (165) Враховуючи вищенаведене та те, що Відділенням під час розгляду Справи досліджено становище ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» у період з 01.08.2020 по 31.12.2020 на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в територіальних межах Вінницької області з часткою 99,94 % на цьому ринку, необхідно зазначити наступне.
- (166) Відділенням була встановлена ринкова частка ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в територіальних межах Вінницької області у період з 01.08.2020 по 31.12.2020 року (5 місяців). При цьому, слід врахувати, що зазначена частка використовується для доведення домінування суб'єкта господарювання на ринку, коли утримання такої частки є досить стабільним, тобто незмінним впродовж достатнього періоду часу. При цьому, не слід зважати на тимчасові зміни у зростанні ринкових часток, які є результатом нетривалих конкурентних дій, в тому числі з незалежних (зовнішніх) факторів (чинників) від монополіста.
- (167) Наявність у суб'єкта господарювання монопольного (домінуючого) становища на ринку саме по собі не є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції. Лише дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, які призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (168) Враховуючи наведене, встановлення ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» економічно необґрунтованих цін на природний газ для потреб населення, що призвело до негативних наслідків для побутових споживачів в територіальних межах Вінницької області у період з 01.08.2020 по 31.12.2020 (5 місяців), що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на відповідному ринку, не доведено.
- (169) Таким чином, склад порушення у вигляді зловживання вказаним суб'єктом господарювання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в територіальних межах Вінницької області у період з 01.08.2020 по 31.12.2020 відсутній.

7. ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ ВІДПОВІДАЧА ТА ВИСНОВКИ У СПРАВІ

- (170) Абзацом четвертим пункту 2 розділу «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства про захист економічної конкуренції та діяльності Антимонопольного комітету України» передбачено, що справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, розгляд яких розпочато до дня набрання чинності цим законом, розглядаються відповідно до законодавства, яке діяло до дня набрання чинності цим законом, тобто в редакції до 01.01.2024.
- (171) Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;

- не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.

- (172) Згідно із частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монополюючим (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монополюне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (173) У ході розгляду Справи Відділенням не доведено вчинення ТОВ «ВІННИЦЯГАЗ ЗБУТ» порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на ринку послуг з постачання природного газу для потреб населення в територіальних межах Вінницької області у період з 01.08.2020 по 31.12.2020 (5 місяців), що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умови існування значної конкуренції на цьому ринку.
- (174) Відповідно до статті 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (в редакції, чинній на момент виникнення правовідносин, тобто до 01.01.2024 року) за результатами розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органи Антимонопольного комітету України приймають рішення, в тому числі, про закриття провадження у справі.
- (175) Згідно з статтею 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (в редакції, чинній на момент виникнення правовідносин) розгляд справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції підлягає закриттю без прийняття рішення по суті, якщо, зокрема, не доведено вчинення порушення.

У зв'язку з наведеним, керуючись статтями 7, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 та 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (в редакції, чинній на момент виникнення правовідносин, тобто до 01.01.2024 року), пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482, пунктом 36 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (зі змінами та доповненнями), адміністративна колегія Південно-західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України,

ВИРІШИЛА:

Закрити розгляд справи №128-26.13/104-21/72/04-21.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова адміністративної колегії,
Голова Відділення

Олег ФЕДОРЧУК